

# VILÁG- TÖRTÉNET

9. (41.) évfolyam 2019. 4.

A BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KUTATÓKÖZPONT  
TÖRTÉNETTUDOMÁNYI INTÉZETÉNEK FOLYÓIRATA

- **ANDREIDES GÁBOR**  
MUSSOLINI ÉS A FASISZTA VEZÉREK
- **ALESSANDRO VAGNINI**  
AZ OLASZ KÜLPOLITIKA ÉS MAGYARORSZÁG
- **JUHÁSZ BALÁZS**  
A FASIZMUS KATONAPOLITIKÁJA
- **LÉNÁRT T. ANDRÁS**  
A FASIZMUS VÁLTOZATAI SPANYOLORSZÁGBAN
- **FEJÉRDY ANDRÁS**  
RÁKOSI MÁTYÁS, AZ OLASZ BALOLDALI PÁRTOK ÉS  
A FASISZTA HATALOMÁTVÉTEL
- **SZEMLE**  
SZILÁGYI ÁGNES JUDIT, MAXIMILIANO GABRIEL GREGORIO  
CERNADAS, MIRJANA POLIĆ BOBIĆ, ZEIDLER MIKLÓS ÍRÁSAI

## TARTALOM

100 éves a fasizmus (Andreides Gábor – Juhász Balázs)	497
<i>Tanulmányok</i>	
Andreides Gábor: Mussolini és a fasiszta vezérek	499
Pasquale Fornaro: A rezsim egyik „perifériája”. A Nemzeti Fasiszta Párt Szicíliában	513
Raoul Pupo: Olaszország peremén. A „határ menti” fasizmus	529
Alessandro Mazzetti: Az olasz hadiflotta és a fasiszta geopolitika a Földközi-tenger térségében	543
Alessandro Vagnini: Az olasz külpolitika és Magyarország. A liberálisból a fasiszta rendszerbe történő átmenet idején	557
Juhász Balázs: A fasizmus katonapolitikája és a magyarországi katonai kölcsönök	571
Lénárt T. András: A fasizmus változatai Spanyolországban	585
Murber Ibolya: A fasizmus ausztriai exportjának kezdetei. Bethlen és a Heimwehrek kapcsolati hálózata, 1927–1929	599
Fejérdy András: Rákosi Mátyás, az olasz baloldali pártok és a fasiszta hatalomátvétel	615
Egry Gábor: Konvergáló új nacionalizmusok? A magyar és az olasz nacionalizmusról	627
Pritz Pál: Személyiség és történelem. Benito Mussolini és Gömbös Gyula némely pályafordulójának példáján	639
<i>Szemle</i>	
Két luzo-brazil pályakép a fasizmushoz való viszonyuk tükrében (Szilágyi Ágnes Judit)	647
Nemzeti identitás és modernitás három, egymástól távol eső régióban. Latin-Amerika, Dél-Európa, Kelet-Közép-Európa, 1870–1945 (Maximiliano Gabriel Gregorio Cernadas – Mirjana Polić Bobić – Zeidler Miklós)	652
<i>Megemlékezés</i>	
In memoriam Simon István (1960–2019) (Andreides Gábor – Juhász Balázs)	667

## CONTENTS

On the Centenary of Fascism (Gábor Andreides – Balázs Juhász)	497
<i>Studies</i>	
Gábor Andreides: Mussolini and the Fascist Leaders	499
Pasquale Fornaro: A “Periphery” of the Regime: The National Fascist Party in Sicily	513
Raoul Pupo: On the Borders of Italy: The “Frontier Fascism”	529
Alessandro Mazzetti: The Italian Navy and Fascist Geopolitics in the Mediterranean	543
Alessandro Vagnini: Italian Foreign Policy and Hungary during the Transition from a Liberal System to Fascism	557
Balázs Juhász: The Military Policy of Fascism and the Military Loans to Hungary	571
András Lénárt T.: Spanish Versions of Fascism	585
Ibolya Murber: Beginning of the Export of Fascism to Austria: Network of Bethlen and the Heimwehr Movement, 1927–1929	599
András Fejérdy: Mátyás Rákosi, the Italian Left and the Fascist Takeover	615
Gábor Egry: Converging New Nationalisms? On Hungarian and Italian Nationalism	627
Pál Pritz: Personality and History: On the Example of Some Career Turns of Benito Mussolini and Gyula Gömbös	639
<i>Book Reviews</i>	
Two Political Biographies: Marcello Caetano, Plínio Salgado in the Light of Their Relationship to Fascism (Ágnes Judit Szilágyi)	647
National Identity and Modernity 1870–1945: Latin America, Southern Europe, East Central Europe (Maximiliano Gabriel Gregorio Cernadas – Mirjana Polić Bobić – Miklós Zeidler)	652
<i>Commemoration</i>	
In memoriam István Simon (1960–2019) (Gábor Andreides – Balázs Juhász)	667

# In memoriam Simon István (1960–2019)

2017 késő őszen, mikor eszünkbe jutott a konferencia ötlete, ő volt az első, aki igent mondott. Pedig akkor még csak annyi volt biztos, hogy a faszizmus létrejöttének 100. évfordulója alkalmából magyar–olasz tudományos konferenciát szeretnénk szervezni Budapesten. Istvánnak tetszett az ötlet, nyomban gondolkodni, majd dolgozni kezdett.

Sokan ismertük. A Magyar Országos Levéltár, majd pedig a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára munkatársaként hosszú évek óta az MSZMP-iratok referenseként dolgozott. Kutatási területe a magyar és a nemzetközi szociáldemokrácia 1945 utáni időszaka volt. Sokat foglalkozott az olasz baloldali mozgalmak történetével, éppen egy Berlinguer-könyvön dolgozott. Felkészült, alapos, ugyanakkor halk, szinte láthatatlan történész volt. Szerette a hivatását. Elegáns volt, könnyed és hihetetlenül tájékozott.

Köztudott volt róla, hogy rajong Itáliáért. Szerette a nyelvet, amelyet ő is megtanult – olaszul tudni kell, mondta sokszor –, imádta a kultúrát, és biztosan igazodott el az olasz jelen történéseiben is. Piros-feketében látta a világot, és mi, a barátai, ezt a tulajdonságát is nagyon szerettük. Az AC Milan és az olasz labdarúgás szurkolója volt.

Évek óta küzdött a szörnyű betegséggel, soha nem adta fel. Kétnapos tanácskozásunkra nagyon készült, hetente egyeztettünk előadásáról, amely a magyar szociáldemokrácia faszizmusképpével foglalkozott a korabeli szociáldemokrata sajtó írásainak alapján. Sőt, igazi „tifosóként” futbalszerető olasz kollégáit külön, személy szerint köszöntötte volna. A Mindenható azonban másképpen határozott.

Röviddel a konferencia előtt értesített minket, hogy a kezelések okozta gyengesége nem teszi lehetővé, hogy részt vegyen a tudományos tanácskozáson, de elküldte előadását, mert fontos volt számára, mert megbízható volt, alázatos és kötelességtudó. Gondolatai így természetesen elhangzottak 2019. március 21-én a magyar–olasz konferencia plénuma előtt. Utána már csak egyetlen alkalommal beszélünk. A hangja végtelenül fáradt és meggyötört volt.

Sokan ismertük és szerettük. Jó ember volt, humanista, aki tántoríthatatlanul hitt abban, amit Enrico Berlinguer így fogalmazott meg: „A világ, még ez a mai szörnyű, bonyolult világ is megismerhető, értelmezhető, átalakítható, és az ember szolgálatába, jólétére és boldogságába állítható. A küzdelem ezen célért olyan feladat, amely méltóképpen képes megtölteni egy életet.”

*Andreides Gábor – Juhász Balázs*